



# Anti-Pestprotocol RIETVELDSCHOOL

## **Waarom een anti-pestprotocol?**

De Rietveldschool wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige, positieve wijze kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat en een prettige sfeer in de klas en op het schoolplein. In veruit de meeste gevallen lukt dit door de ongeschreven regels aan te bieden en deze te onderhouden. Soms is het gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Een van die duidelijke regels is dat kinderen met respect met elkaar om gaan. Dat het niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we het kinderen moeten leren en daar dus energie in moeten steken. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten leren omgaan.

Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de ongeschreven regels van de leerkracht niet meer voldoende veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling onderbreken. In een dergelijk geval is het van groot belang dat de leerkracht inziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is.

In een klimaat waarin het pesten gedoogd wordt, worden ook de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast. Voor de Rietveldschool is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. In dit protocol is vastgelegd hoe we het pestgedrag van kinderen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook de specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

Op de informatieavonden aan het begin van het schooljaar zal het anti-pestprotocol aan de orde worden gesteld.

Het anti-pestprotocol is te vinden:

- op de website van de school
- op SharePoint in de map van de werkgroep gedrag

## **Begripsomschrijvingen**

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen en wat heeft ruzie er mee te maken?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Kinderen dagen elkaar op allerlei manieren uit. Zo leren ze met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid, die ze later in hun leven, van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt. Ruzie wordt ook door sommige kinderen als pesten ervaren. Ruzie kun je echter uitpraten waarna de relatie tussen kinderen weer opknapt. Soms kan ruzie ontaarden in pestgedrag.

### **Pesten heeft duidelijke kenmerken:**

- Het gebeurt opzettelijk.
- Pesten is bedoeld om schade aan te brengen.
- Bij pesten is sprake van ongelijke machtsverhoudingen.
- Pesten gebeurt systematisch.
- Pesten houdt niet vanzelf op, maar wordt erger als er niet wordt ingegrepen.
- Pesten is van alle tijden en alle culturen. Het is dus een typisch menselijke ondeugd, die altijd verborgen aanwezig is en steeds weer de kop op kan steken.

### **Voorbeelden van specifiek pestgedrag:**

#### **Verbaal:**

- Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: " Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken, dragen van bepaalde kleding of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz.)
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

#### **Fysiek:**

- Trekken, duwen of spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

#### **Intimidatie:**

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

#### **Isolatie:**

- Steun zoeken bij andere kinderen, dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.
- Negeren: net doen alsof het kind er niet is/niet bestaat.

### **Stelen of vernielen van bezittingen:**

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

#### **Internet:**

- Ruzie maken, schelden of groepjes vormen via: Instagram, Facebook, Snapchat, TikTok, Whatsapp of welk social media programma dan ook. Dit kan op afstand en no-stop

## **De betrokkenen**

### **Het gepeste kind:**

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken, maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt.

Uit onderzoek blijkt dat kinderen gepest worden in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen. Er is dan al sprake van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan manifesteren en zich daarin ook nog verder kan ontwikkelen.

Kinderen die gepest worden kunnen vaak andere interesses hebben dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een andere clubje. Ze zijn goed in bepaalde vakgebieden of juist niet goed.

Veel kinderen, die worden gepest, hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pesters en stralen dat uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angsten en onzekerheden worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt, waar het zonder hulp niet uitkomt.

Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving weinig of geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

Het gepeste kind durft meestal niets te zeggen. Het begrijpt vaak niet waarom het niet voldoet aan de normen. Het gepeste kind is bang dat het pesten erger wordt als het iets zegt tegen de ouders of de leerkracht.

### **Wie zijn de pesters?**

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek of verbaal de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven.

Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en krijgen ze andere kinderen mee. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn en als ze zich al vergissen, gaan ze op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze, die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: Je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer.

Alles is immers beter dan door de "machtige pester" zelf gepest te worden. Pesters overtreden bewust de regels, storen zich nergens aan en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelf bevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die de dommerds de loef afsteekt en ze dat ook bij herhaling laat merken.

Het komt ook regelmatig voor dat een pester een kind is, dat in een andere situatie, zelf slachtoffer is of was. De gepeste wordt zelf pester.

Hij reageert zijn frustraties af op het slachtoffer of wil voorkomen zelf in de groep gepest te worden.

Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes te maken en een vriendschap op te bouwen. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

**Meisjes** pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier. Ze pesten meer met woorden, maken geniepige opmerkingen of sluiten andere kinderen buiten. Meisjes opereren minder individueel en meer met groepsvorming. Fysiek geweld komt bij deze groep pesters veel minder voor. Dit wordt vaak meidenvenijn genoemd.

### **De meelopers en de andere kinderen**

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij pesten in de direct actieve rol van pester. Sommige kinderen houden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde "meelopers". Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of er zijn kinderen die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school) omgeving, ook zijn er verdedigers, zij helpen de gepeste kinderen.

Een specifiek kenmerk van een meeloper is de angst om zelf slachtoffer te worden. Het kan ook zijn, dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester.

Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met het pesten wordt aangericht. Alles wat in een groep gebeurt laat het individueel denken meer en meer achter zich en zo kan met name groepsgedrag leiden tot excessen die achteraf voor iedereen inclusief de pesters onacceptabel zijn. Meelopers zijn dus indirect ook pesters.

### **De ouders**

Ouders moeten direct op de hoogte gebracht worden als hun kind pest of gepest wordt. Zij kunnen een belangrijke rol spelen in het stoppen van het pestgedrag. Ouders zijn altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. Ze willen allemaal dat hun kind met plezier naar school gaat en dat de sfeer in de klas goed is. De ouder wil maar een ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt.

Ook ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen in het stoppen van pesten een belangrijke rol spelen. Zij kunnen vaak iets meer afstand nemen waardoor ze beter in staat zijn om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan pestgedrag gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind.

Het is ieders verantwoordelijkheid dat leerlingen veilig zijn op school en zich daardoor optimaal kunnen ontplooien.

## **Uitgangspunten bij het anti-pestprotocol**

Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct bij onze school betrokken partijen: leerkrachten, ouders en leerlingen(gepesten, pesters, en de zwijgende middengroep)

De school zorgt samen met de ouders voor een veilig pedagogisch klimaat waarin pestgedrag niet geaccepteerd wordt.

De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen.

De omgangsregels worden aan het begin van elk jaar met de leerlingen besproken en de groep ondertekent het protocol.

Alle betrokken partijen zijn alert op pestgedrag. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen toch optreedt wordt dit gemeld bij de anti-pestcoördinator van de school. Deze speelt een coördinerende rol in het uitvoeren van onderstaande uitgewerkte protocollaire procedure.

## **Protocollaire maatregelen**

### **Preventieve maatregelen:**

- De leerkracht bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels aan het begin van het jaar. De kinderen ondertekenen het anti-pestprotocol.
- De school leert de kinderen sociaal/emotionele vaardigheden mbv de SEL-methode Kwink.
- Indien de leerkracht aanleiding daar toe ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgebesprek.
- Om het niet direct merkbare pesten toch op te sporen, is de PESTTEST van Posicomeen een geschikt instrument.
- Sociogram van de groep maken ( door kinderen individueel op de computer te maken) voorbeelden van dit soort programma's zijn online te vinden. Stoeltjesdans.nl is een gratis programma dat ook meteen een plattegrond voor de leerkracht kan maken.

### **Repressieve maatregelen:**

- Meldingen over pesten van leerlingen, ouders of andere leerkrachten worden altijd serieus genomen.
- Pesten moet onmiddellijk gestopt worden.
- Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag, wordt dat met de betrokken kinderen besproken, door de leerkracht van het kind. Van dit gesprek worden aantekeningen gemaakt in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het gepeste kind. Het wordt op het groepsoverzicht en in Parnassys gemeld
- De anti-pestcoördinator/intern vertrouwenspersoon wordt ingelicht en er worden aantekeningen gemaakt in Parnassys.
- Er volgt zo spoedig mogelijk een gesprek met de ouders van het gepeste kind. Dit gesprek zal gevoerd worden met de leerkracht en indien mogelijk de anti-pestcoördinator.
- De ouders van de pester worden in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen door de leerkracht en indien mogelijk de anti-pestcoördinator. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd. Ook de sancties, die bij overtreding van de afspraken horen, worden daarbij vermeld.

- Ook wordt besproken of de pester extern professionele hulp nodig heeft.
- In overleg met de directie kan een sanctie worden opgelegd. Daarbij kan gedacht worden aan uitsluiting van: buitenspelen, overblijven, bewegingsonderwijs, excursies, schoolreisjes en bibliotheekbezoek.
- De directie wordt altijd op de hoogte gesteld van de gesprekken met de leerkracht, anti-pestcoördinator, ib, kinderen en de ouders. De gemaakte afspraken zijn terug te vinden in Parnassys.
- Indien het probleem zich blijft herhalen bespreekt de anti-pestcoördinator/Ib-er dit gedrag in de leerlingbespreking met de andere Ib-ers of in het multidisciplinair overleg (MDO).
- Ook de directie en de anti-pestcoördinator kunnen de ouders uitnodigen voor een gesprek. Het kind kan bij dit eerste directiegesprek betrokken worden.
- Indien het pestgedrag niet stopt en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem aan te pakken dan kan de directie overgaan tot bijzondere maatregelen:
  - De pester tijdelijk isoleren van de groep.
  - Een time-out, de leerling mag voor een aantal dagen niet op school komen.

Deze ingrijpende maatregelen kunnen voor de groep en de leerkracht een periode van rust brengen.

De directie zal de inspectie hierover moeten inlichten. Bij een time-out wordt het bestuur ook geïnformeerd en bij een schorsing ook de leerplichtambtenaar.

### **De concrete pedagogische invulling als handvat van het pestprotocol:**

Procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. Wel is het belangrijk om vast te stellen, hoe we handelen als er sprake is van pestgedrag. Onderstaande tekst geeft concrete invullingen en handreikingen in het pedagogisch handelen vanuit de professionele schoolomgeving.

De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol. Hij/zij zal helder en duidelijk moeten maken dat dit ongewenste gedrag volstrekt niet geaccepteerd wordt.

De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, bespreekt de ernst van de situatie met de pester en zijn ouders en richt zich vervolgens op de zwijgende middengroep en de meelopers.

### **Hulp aan het gepeste kind:**

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind is eenzaam en slachtoffer en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen.

Dit gebeurt door achtereenvolgens:

- Gesprekken met een intern vertrouwenspersoon, bij voorkeur de leerkracht van het kind. De leerkracht houdt de ontwikkelingen schriftelijk bij en zorgt voor een goede overdracht naar de leerkracht van het volgend leerjaar.
- Het kind kan ook zelf kiezen met wie het wil praten, bv met de intern begeleider of anti-pestcoördinator
- De leerkracht kan in samenwerking met de anti-pestcoördinator een plan maken om de leerling te begeleiden.

Pesten kan op lange termijn van grote invloed zijn op de ontwikkeling van het kind.

### **Hulp aan de pester:**

Er wordt uitgezocht wat de oorzaak is van het pestgedrag om vervolgens de pester te begeleiden in het veranderen van zijn/haar gedrag. Bijvoorbeeld door probleemoplossende gesprekjes te voeren, rollenspelen, aanbieden van excuses, dit kan mbv sorry.be etc.

### **Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers:**

Deze leerlingen moeten op hun verantwoordelijkheden gewezen worden. Ze moeten pesten altijd melden. Als ze het niet durven kan het ook met een briefje. De leeftijden van de betrokken leerlingen is bepalend voor welke aanpak gekozen wordt. Leerkrachten overleggen dit met de ib'er. Mogelijkheden zijn: pestweb.nl, leskisten Veilig internet, lessen uit Kwink etc, kringgesprekken.

### **De belangrijkste regel van het pesten luidt:**

Word je gepest, praat er thuis en op school over. Zie je dat er iemand gepest wordt! Zeg het tegen de leerkracht of iemand anders die je vertrouwt. Je mag het niet geheim houden!! Of zoals de Kwinkslag zegt: Zie je het? doe je iets?

De **10 gouden regels** vanuit het anti-pestprotocol voor de kinderen zijn:

1. Alle kinderen zijn gelijk.
2. Iedereen mag met alle activiteiten meedoen.
3. Je blijft van andermans spullen af als je daar geen toestemming voor hebt.
4. Uitschelden of bijnamen geven laat je achterwege.
5. Uitlachen en roddelen zijn uit den boze.
7. We bedreigen niemand.
8. Je accepteert een ander kind zoals hij of zij is.
9. We kiezen geen partij bij een ruzie van een ander. Als je zelf ruzie hebt, praat het eerst uit. Lukt dat niet, dan meld je dat bij de overblijfkracht of de leerkracht.
10. Als je ziet dat een kind gepest wordt, dan vertel je dat de volwassene waar je vertrouwen in hebt bv. je ouders, je leerkracht, de anti-pestcoördinator, de ib'er of de pleinwacht.

Dat is dan geen klikken!!!

Is er dan verschil tussen klikken en melden dat je wordt gepest of dat je ziet dat een ander kind wordt gepest?

Nou en of!!!

Bij klikken wil je dat de ander straf krijgt.

Bij het melden verwacht je dat het ongewenste gedrag/het pesten ophoudt!!

Elke groep kan natuurlijk samen nog meer regels bedenken.





## **Stappenplan pestprotocol Rietveldschool in het kort**

### **Stap 1**

Zodra een leerkracht pestgedrag vermoedt, wordt met de betrokken partijen gesproken; eerst afzonderlijk daarna gezamenlijk. De afspraak wordt gemaakt dat het pestgedrag stopt.

### **Stap 2**

Blijft het pestgedrag, dan worden ouders/verzorgers en de anti-pestcoördinator geïnformeerd. Het vertel-het-je-ouderblad (bijlage 1) wordt door de pester ingevuld en de volgende dag getekend door ouders/verzorgers weer ingeleverd. Bij jonge kinderen worden de ouders/verzorgers dezelfde dag geïnformeerd.

### **Stap 3**

Ook bij de derde keer neemt de leerkracht diezelfde dag contact op met ouders/verzorgers en anti-pestcoördinator/IB. De boodschap is dat pestgedrag onacceptabel is.

### **Stap 4**

Bij het vierde incident wordt directie en anti-pestcoördinator geïnformeerd. Na een gesprek zal gekeken worden naar de consequentie van het gedrag.

Ouders/verzorgers worden door directie uitgenodigd. In dit gesprek wordt besproken wat de bevoegdheid van de directie is met betrekking tot schorsing en verwijdering van de leerling en wanneer hij daartoe zal overgaan.

### **Stap 5**

Is het pesten nog niet gestopt dan handelt directie conform de procedure 'schorsing en verwijdering' zoals vastgesteld door de SOPOH.

Bij elke stap worden aantekeningen in Parnassys gemaakt.

## Bijlage 1



### Het *Vertel het je ouders en leerkracht* blad

Naam \_\_\_\_\_ Datum \_\_\_\_\_

1. Waarom moet je dit blad invullen?

2. Wat is er volgens jou gebeurd?

3. Welke regel is overtreden?

4. Hoe zorg je ervoor dat dit niet meer gebeurt?

--

5. Hoe los je dit probleem op?

--

6. Eventuele opmerkingen:

--

**Lever dit blad uiterlijk**

**in bij je leerkracht.**

Datum:
Handtekening voor gezien door ouder(s)
Eventuele opmerkingen :